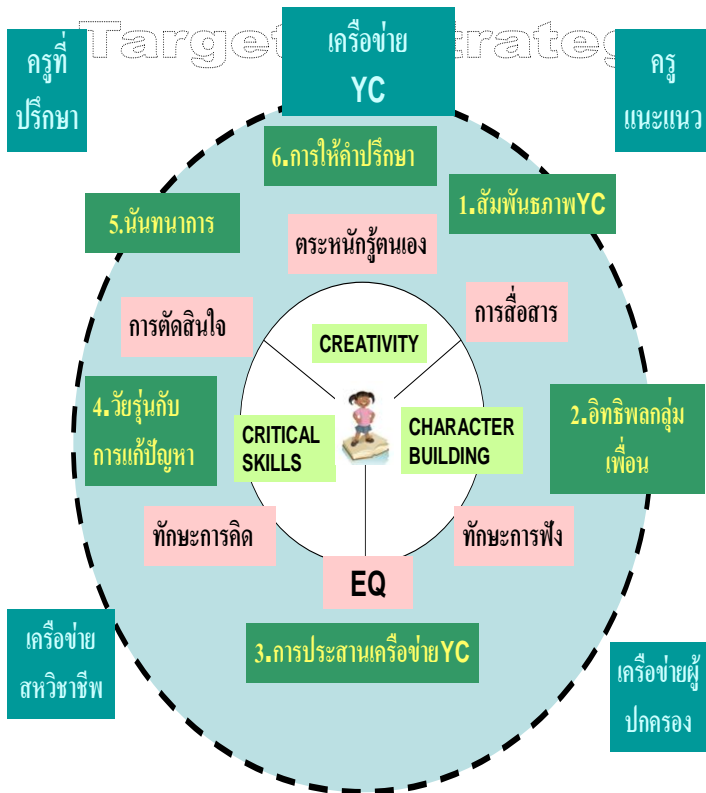

รายงาน
การถอดบทเรียนความสำเร็จของนักเรียน YC ดีเด่น
ประจำปีการศึกษา 2551

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552

สารบัญ

บทที่

หน้า

คำนำ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทที่ 1 ความสำคัญและความเป็นมา

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
4. นิยามศัพท์เฉพาะ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. การถอดบทเรียน
 1. ความหมายของการถอดบทเรียน
 2. วิธีการถอดบทเรียน
 3. กระบวนการดำเนินการถอดบทเรียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ
3. หลักการทำงานของนักเรียน YC
4. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการถอดบทเรียนความสำเร็จของนักเรียน YC

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการถอดบทเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน
3. ขั้นตอนการถอดบทเรียน

บทที่ 4 ผลการดำเนินการ

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียน YC
2. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียน YC ให้
ยั่งยืน
3. กิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินงานของนักเรียน YC

บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

ข้อเสนอแนะ

เอกสารอ้างอิง

คณะผู้จัดทำ

คำนำ

รายงานการถอดบทเรียนความสำเร็จของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2551 ฉบับนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินงานและวิธีการปฏิบัติของนักเรียนYC ที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลนักเรียนYC ดีเด่น ปีการศึกษา 2551 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนห้วยเจริญพิทยาคม จังหวัดชุมพร (Champ of the Champ) โรงเรียนภัทรบพิตร บุรีรัมย์ สภานายก อบจ.บุรีรัมย์ 1, โรงเรียนวัดจระเข้มหาญ จังหวัดสมุทรปราการ 2, โรงเรียนตะกั่วป่า ต.สนานุกูล จังหวัดพังงา, โรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร, โรงเรียนวัดสันติการามวิทยา จังหวัดราชบุรี, โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดปทุมธานี, โรงเรียนวัดดำรงดี (ผดุง) จังหวัดพชรบุรี, โรงเรียนราชวินิตบางเขน กรุงเทพมหานคร ฉบับนี้เป็นการถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาเยาวชนให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการทำหน้าที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth Counselor) ซึ่งอยู่ภายใต้การแนะนำ (Coach) ของครูแนะแนว เพื่อดูแลช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาแก่เยาวชนด้วยกันเป็นเบื้องต้นในปัญหาที่ไม่ซับซ้อน โดยหวังว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาหรือนักเรียนYC ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะเป็นกำลังสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบดูแลช่วยเหลือในโรงเรียนได้อย่างยั่งยืน

เอกสารนี้ จึงมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการเรียนรู้ระหว่างกันในโครงการ และหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อพันธมิตรเครือข่ายนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ต่อการดำเนินงานที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับการสร้างประโยชน์ให้กับเพื่อน ๆ ที่ประสบปัญหา ช่วยแก้ไขและบรรเทาให้เบาบางลง หรือหมดสิ้นไปได้และเหมาะสมกับสภาพความสำเร็จ

หวังว่ารายงานฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ที่มีคุณค่าต่อเพื่อนนักเรียนและผู้สนใจทุกท่าน

คณะผู้จัดทำ

บทที่ 1

ความสำคัญ และความเป็นมา

1. หลักการและเหตุผล

ในปีการศึกษา 2550 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทบทวนการดำเนินงานด้านการป้องกันแก้ไข ปัญหานักเรียน โดยใช้ กระบวนการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพิจารณาเห็นว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กรมสามัญศึกษา และกรมสุขภาพจิต ได้ร่วมกันพัฒนาและขยายผลไปสู่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในช่วงก่อนการปฏิรูปการศึกษา เป็นกระบวนการ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับ แนวคิดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ในยุคปัจจุบันและทุกฝ่ายยังมีความเห็น สอดคล้องกันอีกว่า ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ควรมีบุคคล 5 กลุ่มที่มี บทบาทสำคัญต่อการทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีบุคคล 5 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) คณะผู้บริหาร 2) ครูแนะแนว 3) ครูที่ปรึกษา 4) เครือข่าย ผู้ปกครอง และ 5) นักเรียน การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในเวลา ต่อมาจึงพัฒนามาบุคคล 5 กลุ่มดังกล่าว ให้เป็นกลไกที่ประสานสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนซึ่งได้รับการพัฒนาให้ทำหน้าที่เป็นยุวชนแนะแนว มี บทบาทในการบริการให้คำปรึกษากับเพื่อนที่ปรึกษาที่ประสบปัญหา และมีความต้องการที่จะรับคำปรึกษาแนะนำ หรือความช่วยเหลือในเบื้องต้น

จากอดีตจนถึงปัจจุบันระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังคงเป็น เครื่องมือที่ช่วยให้สถานศึกษาดำเนินการป้องกันแก้ไข ปัญหาของนักเรียนได้

อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เกิดจากการฝึกพลังการมีส่วนร่วมรับผิดชอบของ ผู้
 เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ใกล้ชิด ซิด เข้าถึงและเข้าใจนักเรียนมาก
 ที่สุด บุคคลนั้น คือ เพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง ซึ่งหากนักเรียนได้รับการ
 ปลุกฝังให้เป็นผู้มีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ๆ และได้รับการพัฒนาความรู้
 ความสามารถด้านจิตวิทยา จนสามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้ย่อมจะเป็นพลัง
 สำคัญในการป้องกัน ลดความเสี่ยง และแก้ปัญหาที่นักเรียนเผชิญอยู่ได้มาก

หลักสำคัญที่เป็นเจตนารมณ์ในการส่งเสริมให้นักเรียนทำหน้าที่เป็น
นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา(YC : Youth counselor) ได้แก่ 1) การใช้หลักจิตวิทยา
 ของกลุ่มเพื่อนเป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพและการช่วยเหลือ ซึ่งกัน
 และกัน 2) การให้คำปรึกษาโดยเพื่อน มุ่งให้นักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับ
 เพื่อน ๆ ได้มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว ให้
 คำปรึกษาเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนในการชี้แนะของครูแนะแนว

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ปีการศึกษา
 2551 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และได้พัฒนาระบบการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนและได้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นกลไก
 ในการดำเนินงานนักเรียนซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จัก
 นักเรียนรายบุคคล การพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน แก้ไข และการประสาน
 ส่งต่อโดยมีผู้รับผิดชอบ 5 กลุ่มหลัก ได้แก่ ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูที่
 ปรึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง และนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนจึงต้องสร้าง
 พลังความร่วมมือความรับผิดชอบ และพลังการทำงานของผู้เกี่ยวข้องจาก ทุก

ภาคส่วน เพื่อการพิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองและดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่ประสบปัญหาให้สามารถมองข้ามผ่านสถานการณ์อันยากลำบาก ของชีวิตไปสู่เส้นทางที่ปลอดภัย และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของชีวิตได้

จากการติดตามผลการดำเนินงานที่ผ่านมา กิจกรรมของ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาปรึกษา ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าสนใจ สามารถให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ประสบปัญหาโดยใช้กระบวนการแนะแนว และการให้คำปรึกษาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและสร้างแรงจูงใจให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ได้ร่วมเป็นพลังสำคัญในการทำหน้าที่ที่ดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและในปีการศึกษา 2551 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดโครงการคัดเลือกนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผลงานที่โรงเรียนดำเนินงาน มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 ผลการประกวด พบว่า มีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรมเพื่อนนักเรียนที่ปรึกษา... แล้วได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนภัทรบพิตร บุรีรัมย์ สพท .บุรีรัมย์ 1 โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ เขต 2 โรงเรียนตะกั่วป่า (เสนานุกูล) จังหวัดพังงา โรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร โรงเรียนวัดสันติการามวิทยา จังหวัดราชบุรี โรงเรียนวัดไร่จิววิทยา จังหวัดนครปฐม โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่าน ผดุง) จังหวัดเพชรบุรี โรงเรียนราชวินิตบางเขน กรุงเทพฯ และ โรงเรียนที่ได้ รับรางวัล ระดับประเทศ คือ โรงเรียนหงษ์เจริญวิทยาคม จังหวัดชุมพร

2. วัตถุประสงค์

เพื่อถอดบทเรียนโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ในการดำเนินงาน
นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ประกอบด้วย สาระสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนเพื่อนที่ ปรึกษา (YC)
2. เพื่อศึกษากิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนที่เพื่อนที่ ปรึกษา (YC)
3. เพื่อศึกษากิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินงานของนักเรียนเพื่อนที่ ปรึกษา(YC)
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC)

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) คนอื่น ๆ สามารถนำวิธีการของ นักเรียน YC ที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้ได้
2. ได้รับทราบถึงกระบวนการวิธีการดำเนินงานของการเป็นนักเรียน เพื่อนที่ปรึกษา (YC)
3. ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเข้าสังคมเป็นเครือข่ายนักเรียน YC มากขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระของครูได้บางส่วน
4. ช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาปัญหาของเพื่อนได้ตามสมควร

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้างนี้ เป็นการศึกษารหัสลับความสำเร็จของนักเรียนเพื่อนที่
ปริกษา

1. ประชากรศึกษาค้างนี้ ได้แก่ กลุ่มนักเรียนเพื่อนที่ปริกษา จาก
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรม เพื่อนนักเรียนที่ปริกษา (YC) ดีเด่น ประจำปี
การศึกษา 2551 จำนวน 17 โรงเรียน ประกอบด้วย

1.1 โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคกลาง จำนวน 5 โรงเรียน

1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคเหนือ จำนวน 5 โรงเรียน

1.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้ จำนวน 3 โรงเรียน

1.4 โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4
โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ปริกษา
จำนวน 11 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ ปริกษา
(YC) ดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วย 1)
โรงเรียนหงษ์เจริญวิทยาคม จังหวัดชุมพร 2) โรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัด
กำแพงเพชร 3) โรงเรียนภัทรบพิตร จังหวัดบุรีรัมย์ 4) โรงเรียนวัดจระเข้
ใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ 5) โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่านผดุง) จังหวัดเพชรบุรี
6) โรงเรียนตะกั่วป่า (เสนานุกูล) จังหวัดพังงา 7) โรงเรียนราชวินิตบางเขน
กรุงเทพมหานคร 8) โรงเรียนวัดสันติการามวิทยา จังหวัดราชบุรี และ
9) โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา จังหวัดนครปฐม

4. วิธีการศึกษา

การศึกษาค้างนี้ เป็นการศึกษาค้างข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดกิจกรรมเพื่อนนักเรียน (YC) ค้างเด่นประจำปี 2551 โดยใช้เทคนิควิธีการค้างนี้

4.1 สุนทรียการสนทนา(Deep Listening Dialogue :DLD) เป็นการนำสู่กระบวนการศึกษา ค้างให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้เล่าประสบการณ์การทำงาน ในกิจกรรมเพื่อนที่ปรึกษาอย่างอิสระที่ละคน ผู้ศึกษาได้บันทึกประสบการณ์ค้างกล่าวและถอดบทเรียนจากประสบการณ์ ค้างเพื่อสรุปเส้นทางของการเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา และปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

4.2 การประชุมระดมความคิด(Brain Storming) จากกลุ่มนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโดยใช้คำถามในการประชุมระดมสมอง ค้างนี้

1. ปรึกษาใจบ้างที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. กิจกรรมใจบ้างที่ช่วยส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาให้ค้างอื่น
3. กิจกรรมที่ค้างคัญในการดำเนินงานนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีกิจกรรมใจบ้าง

สำหรับเทคนิคในการระดมความคิด ผู้ศึกษาได้นำเทคนิค Card Technique มาใช้ ค้างให้นักเรียนแต่ละคนได้ตอบคำถามอย่างอิสระ เขียนคำตอบลงในกระดาษ คำตอบ (Card Technique) แล้วนำไปติดที่บอร์ด จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันจัดกลุ่มคำตอบ เมื่อได้กลุ่มคำตอบแล้วได้ใช้เทคนิค

Matrix Relationship Analysis โดยนักเรียนให้คะแนนความสำคัญของกลุ่มคำตอบแต่ละข้อ อย่างอิสระ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการดูค่า การกระจายคะแนนในแต่ละกลุ่มคำตอบ เพื่อเรียงลำดับความสำคัญ ก่อนและหลังของคำตอบในแต่ละข้อคำถามข้างต้น

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth Counselor) หมายถึง นักเรียนที่โรงเรียนพิจารณาคัดสรรว่าเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีจิตอาสา มีทักษะในการรับฟัง และการให้คำปรึกษา ซึ่งได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น และปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เพื่อนนักเรียน โดยการดูแลชี้แนะอย่างใกล้ชิดจากครูแนะแนว

การถอดบทเรียน หมายถึง การศึกษาวิธีการ ผลการดำเนินงานของนักเรียน YC ที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัลเป็นนักเรียน YC ดีเด่น ของโรงเรียนที่จัดกิจกรรมโครงการนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ทั้ง 9 โรงเรียน โดยการรวบรวมวิธีการปฏิบัติ และการดำเนินงาน เพื่อเป็นตัวอย่างให้นักเรียน YC คนอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ได้

โรงเรียนที่มีกิจกรรมนักเรียน YC ดีเด่น หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมโครงการนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา(YC) และเข้ารับการประกวดนักเรียน YC ในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนประจำปี 2551 โดยมีโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นทั้งหมด 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยาช้างหัวนครปฐม 2) โรงเรียนวัชรวิทยาช้างหัวคำแพงเพชร 3) โรงเรียนราชวินิตบางเขนกรุงเทพฯ 4) โรงเรียนวัด

สันติการามวิทยา จังหวัดราชบุรี 5) โรงเรียนตะกั่วป่า(เสนานุกูล) จังหวัดพังงา
 6) โรงเรียนภัทรบพิตร จังหวัดบุรีรัมย์ 7) โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่านผดุง) จังหวัด
 เพชรบุรี 8) โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ จังหวัดสมุทรปราการ และ 9) โรงเรียนที่
 ได้รับรางวัลชนะเลิศ คือ โรงเรียนหงส์เจริญวิทยาคม จังหวัดชุมพร

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. การถอดบทเรียน

1.1 ความหมายของการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียน หมายถึง วิธีการจัดการความรู้ รูปแบบหนึ่ง
 ที่เน้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ในกลุ่มที่เป็นระบบ สกัดความรู้ที่ฝังลึกในตัว
 คนและความรู้ท้องถิ่น ออกมาเป็นบทเรียน ที่สามารถนำไปสรุป สังเคราะห์
 ฝังลึกในตัวคนและความรู้สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้ร่วมกระบวนการต้องเกิดการ
 เรียนรู้ร่วมกัน อันนำมาซึ่งการปรับวิธีคิด และวิธีทำงานที่สร้างสรรค์และมี
 คุณภาพมากขึ้น

โดยบทเรียนนั้น เป็นสิ่งที่เรารู้ได้จากสิ่งที่ทำมาก่อน ทั้งจาก
 ที่เรากระทำหรือผู้อื่นกระทำ ให้เป็นบทเรียนที่เป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่น
 กระบวนการถอดบทเรียนที่เหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นการสกัดเอา
 แต่เนื้อ ๆ ที่สำคัญ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นเครื่องมือ () ใน

การเรียนรู้เป็นเป้าหมาย (Goal) ของการเรียนรู้ อาจกล่าวได้ว่า “การถอดบทเรียนที่ประสบผลสำเร็จต้องสร้างสำนักแห่งการเรียนรู้”

1.2 วิธีการถอดบทเรียน

ซึ่งประกอบด้วย วิธีการ ดังต่อไปนี้

วิธีวิทยา (methodology) มิใช่เป็นเพียงระเบียบวิธีเท่านั้น แต่ต้องเริ่มด้วยกระบวนการทัศน์หรือวิธีคิด ที่เป็นแนวทางของการใช้ระเบียบวิธีในการดำเนินงาน ถ้าไม่มีคิดที่ถูกต้องจะไม่สามารถนำไปสู่ความรู้ ความจริงได้

วิธีคิดถูก ระเบียบวิธีถูก → รู้ความรู้/ความจริง

วิธีคิดถูก ระเบียบวิธีผิด → รู้ความรู้/ความจริงบางส่วน

วิธีคิดผิด ระเบียบวิธีถูก → ไม่รู้ความไม่จริง

วิธีคิดผิด ระเบียบวิธีผิด → ไม่รู้ความจริง

การเริ่มต้นด้วย วิธีคิดที่ถูกต้อง “ สัมมาทิฐิ ” (Right View) จะนำมาซึ่งกิจกรรมที่ถูกต้อง “ สัมมากัมมันตะ ” (Right Action) ดังนั้นกระบวนการทัศน์ หรือวิธีคิด จึงมีความสำคัญมาก การถอดบทเรียนก็เช่นเดียวกัน มีฐานความคิด ความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังการถอดบทเรียน ที่หลากหลาย ควรทำความเข้าใจในวิธีคิด หรือกระบวนการทัศน์ แต่ละกระบวนการทัศน์ให้ชัดเจน ก่อนดำเนินการถอดบทเรียน

1.3 กระบวนทัศน์การถอดบทเรียน ประกอบด้วย

กระบวนทัศน์เชิงปริมาณ(Positivism) และกระบวนทัศน์เชิงคุณภาพ (Construction / Interpretivism) เป็นสองกระบวนทัศน์หลักในการแสวงหา

ความรู้ความจริงในโลกปัจจุบัน ทั้งสองกระบวนการทัศน์ มีลักษณะที่สำคัญแตกต่างกัน ดังนี้

กระบวนการทัศน์เชิงปริมาณ	กระบวนการทัศน์เชิงคุณภาพ
1. ความจริงแท้จับต้องได้ วัดได้	1. ความจริงเป็นสิ่งที่เกิดจากการรับรู้ ตีความของผู้ที่เกี่ยวข้อง
2. ความจริงต้องมีหนึ่งเดียวแล่นเป็ สากล	2. ไม่มีความจริงสากลแต่มีความจริงตาม บริบท
3. ความจริงแท้สามารถแยกระหว่าง ผู้ศึกษาและปรากฏการณ์ที่ศึกษา	3. ความจริงเป็นสิ่งที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว ผู้ศึกษากับสิ่งที่ศึกษาไม่สามารถแยกกันได้
4. ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ เป็นแบบเหตุผล	4. ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์เป็น ปฏิสัมพันธ์ ต่างคนต่างกำหนด

นักปฏิบัติต้องเข้าถึงความรู้ความจริง โดยใช้กระบวนการทัศน์เชิงคุณภาพเป็นหลัก ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เคลื่อนไหว พยายามตอบคำถาม อะไร ... ทำไม ... อย่างไร ... โดยผ่านมุมมองวิธีคิดและความรู้ลึกของผู้ที่ถูกรศึกษา ภายในบริบทของผู้ถูกศึกษาและปฏิ เสรชกระบวนการทัศน์เชิงปริมาณ

การใช้วิธีผสมผสาน (Mixed Methodology) ในการเข้าถึงความรู้ ความจริง คือ ทั้งกระบวนการทัศน์เชิงคุณภาพและกระบวนการทัศน์เชิงปริมาณที่เน้นความ

เป็นวัตถุดิบ ดัดขาดจากความเป็นไปของบริบทที่ศึกษา พยายามค้นหาแบบแผนที่เป็นสากล ที่สามารถอธิบายสรรพสิ่งโดยไม่ขึ้นกับเงื่อนไขเวลาและสถานที่ เป็นกระบวนการที่สำคัญ เป็นฐานในการถอดบทเรียน การทำความเข้าใจกับหลักคิดของแต่ละกระบวนการ ทำให้ง่ายต่อการถอดบทเรียนถูกกำหนดได้อย่างเหมาะสม ทำให้ได้บทเรียนที่มีคุณภาพสูง (Higher Quality Lessons Learned) ไปสู่การเป็นบทเรียนที่ดีที่สุด (Best Practices)

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ

วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) คือ การปฏิบัติทั้งหลายที่สามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นเลิศ ที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ หรือเป็นการปฏิบัติที่ทำให้องค์กรสู่ความเป็นเลิศเป็นวิธีการทำงานใหม่ ๆ ที่สถานศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การบรรลุผลลัพธ์ที่ตอบสนองความคาดหวังของชุมชน ผู้ปกครองและเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพจนประสบความสำเร็จและก้าวสู่ความเป็นเลิศ(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ, 2550: 1 -14) มีแนวทางการพิจารณา 6 ประเด็นดังนี้

1. วิธีปฏิบัตินั้นดำเนินการได้บรรลุผล สอดคล้องกับความคาดหวังหรือเป็นวิธีปฏิบัติที่สร้างความพึงพอใจให้กับทุกคน
2. วิธีผ่านกระบวนการนำไปใช้อย่างเป็นวงจรจนเห็นผลอย่างชัดเจนทำให้เกิดคุณภาพสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเห็นแนวโน้มความสำเร็จที่ดีขึ้น

3. สามารถบอกเล่าถึงวิธีปฏิบัติ^{นั้น}ได้ว่า ทำอะไร(What) ทำอย่างไร(How) และทำไมจึงทำหรือนำไปทำ(Why)

4. ผลลัพธ์จากวิธีการพัฒนาคุณภาพเชิงระบบ

5. วิธีปฏิบัติ^{นั้น} สามารถระบุได้ว่า เกิดจากปัจจัยสำคัญที่ชัดเจน และปัจจัย^{นั้น} ก่อให้เกิดการปฏิบัติ^{ที่ต่อเนื่อง}และยั่งยืน

6. วิธีปฏิบัติ^{นั้น} ใช้กระบวนการจัดการความรู้(Knowledge Management : KM) เช่น การเล่าเรื่องในการถอดบทเรียนจากการดำเนินการ

วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice:BP) จะมีประโยชน์^{เมื่อถูกเผยแพร่}ให้เกิดการเรียนรู้ในโรงเรียนหรือ^{ผู้เกี่ยวข้อง}ในองค์กรอื่น ๆ ดังนั้นวิธีเขียนเผยแพร่การปฏิบัติจึง^{ประกอบช่วย}วิธีการ^{ดังนี้}

1) ความเป็นมา เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ความเป็นมาอย่างไร ให้เห็นบริบทสภาพ ทัวไปของโครงการพัฒนา

2) ระบบคุณภาพของโครงการ ต้องสะท้อนให้เห็นการพัฒนาคุณภาพของโครงการว่า ดำเนินการอย่างไร มีการดำเนินการอย่างไร และเชื่อมโยงกันอย่างไร

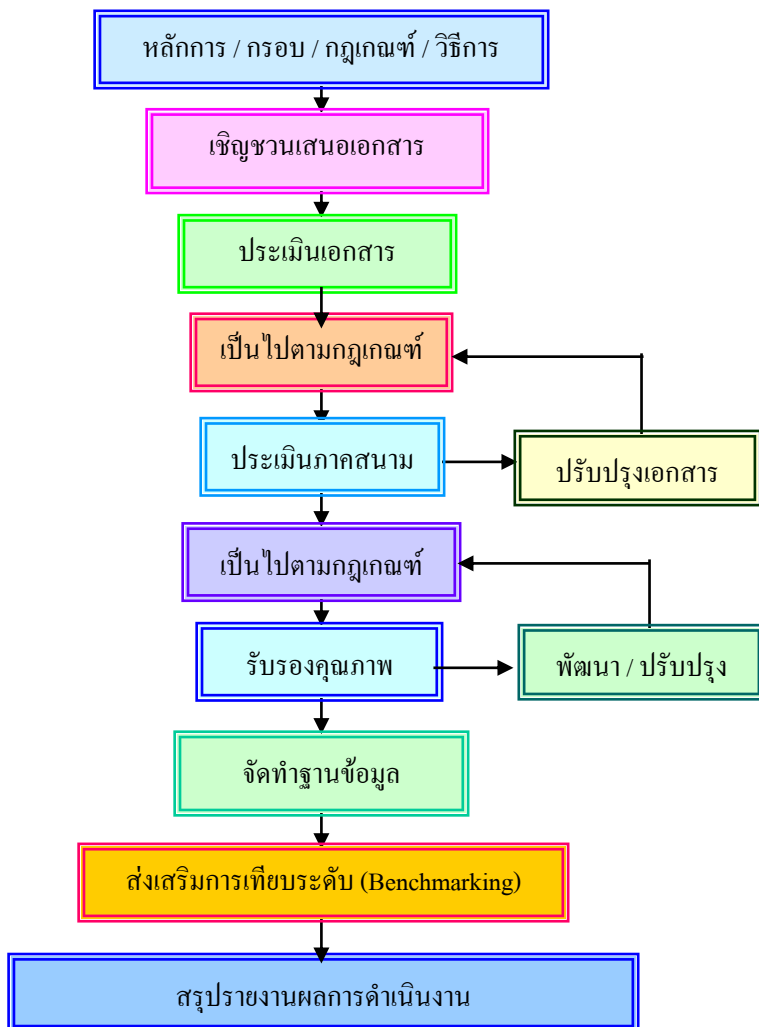
3) วิธีการปฏิบัติ เป็นการเสนอ วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ เป็น ข้อสรุปจากประสบการณ์การปฏิบัติงาน ว่ามีกิจกรรม การพัฒนาคุณภาพมี อะไร คืออะไร ทำอย่างไร ทำทำไม

4) ผลการดำเนินการ อธิบายผลสิ่งที่เกิดขึ้นจากวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) ตามตัวชี้วัดความสำเร็จว่าส่งผลดีต่อคุณภาพโครงการอย่างไรบ้าง

5) ปัจจัยความสำเร็จ เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ว่า วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) เกิดขึ้นเพราะอะไร มีเงื่อนไขอะไรบ้าง มีอะไรเป็นปัจจัยในระบบที่ทำให้การปฏิบัติเหล่านี้ ดำรงอยู่ได้ในระยะยาวไม่ใช่การทุ่มเทเฉพาะกิจชั่วคราว

6) บทเรียนที่ได้รับ สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้จากการทำงานตามวิธีปฏิบัติเหล่านี้ เป็นอย่างไรบ้าง มีอะไรเป็นเคล็ดลับที่ ดำเนินการได้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งข้อพึงระวังมีอะไรบ้าง

กระบวนการวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP) ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนกระบวนการวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice : BP)

หลักการทํางานของนักเรียน YC

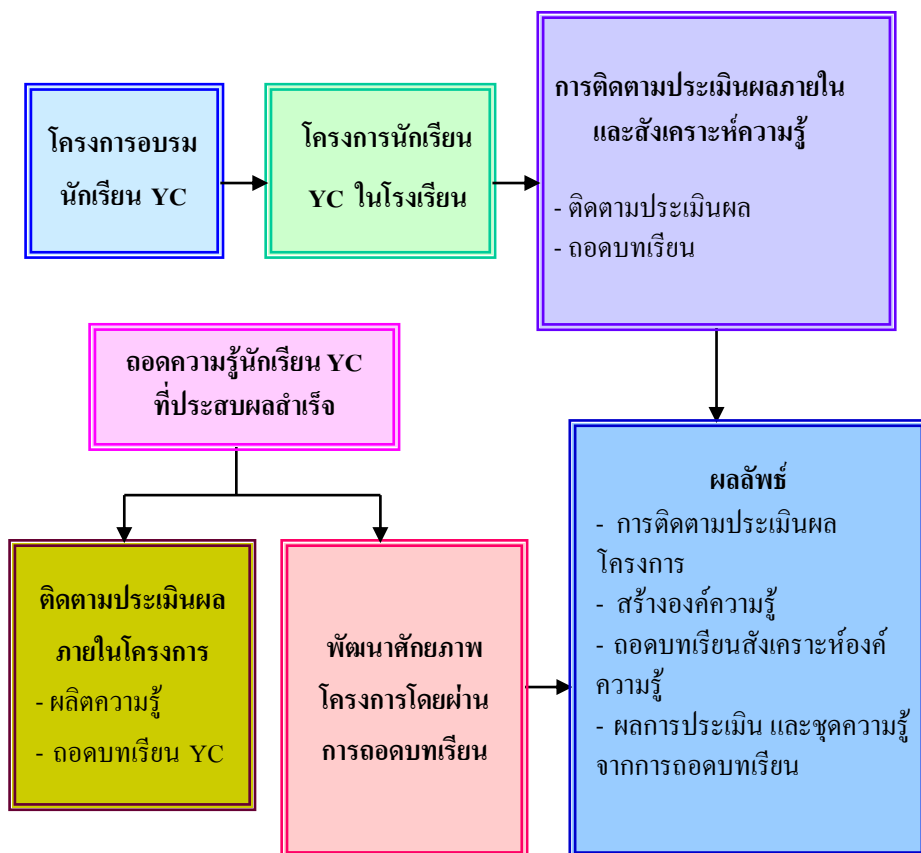
หลักการสำคัญที่เป็นเจตนารมณ์ในการส่งเสริมให้นักเรียนทำหน้าที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth Counselor) ได้แก่

1. การใช้หลักจิตวิทยาของกลุ่มเพื่อน (Peer Psychology / Peer to Pee-P 2P) เป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพ และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะบุคคลที่มีพื้นเพ วั ย วิถีชีวิตประจำวัน และมีกิจกรรมร่วมกัน และสนิทสนมคุ้นเคย และไว้วางใจกันสามารถกันได้อย่างเปิดเผยและเข้าใจซึ่งกันได้ง่าย

2. การให้คำปรึกษาโดยเพื่อน (Peer Counseling) มุ่งให้นักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ ได้มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว โดยทำหน้าที่บริการให้คำปรึกษาเพื่อนนักเรียนด้วยกัน และได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth Counselor) คือ นักเรียนที่โรงเรียนพิจารณาคัดสรรว่าเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถคิดวิเคราะห์มีจิตอาสาในการรับฟัง ให้คำปรึกษาหารือ และได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษาโดยการดูแล ชี้นแนะอย่างใกล้ชิดของครูแนะแนว

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการถอดบทเรียนความสำเร็จของนักเรียนเพื่อนที่
 ปรีक्षा (YC) ดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2551

แผนภูมิที่ 2 แสดงแนวคิดที่ใช้ในการถอดบทเรียนความสำเร็จของนักเรียน
 เพื่อนที่ปรีक्षा (YC) ดีเด่น ประจำปีการศึกษา 2551

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการถอดบทเรียน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการถอดบทเรียน ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) ที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัล(Champ of the Champ) นักเรียน YC ดีเด่น จากโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่น จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนวัดไร่จิงวิทยา จังหวัดนครปฐม
- 2) โรงเรียนวัชรวิทยา จังหวัดกำแพงเพชร
- 3) โรงเรียนราชวินิตบางเขน กรุงเทพฯ
- 4) โรงเรียนวัดสันติการามวิทยา จังหวัดราชบุรี
- 5) โรงเรียนตะกั่วป่า(เสนานุกูล) จังหวัดพังงา
- 6) โรงเรียนภัทรบพิตร จังหวัดบุรีรัมย์ 7) โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่านผดุง)

จังหวัดเพชรบุรี

- 8) โรงเรียนวัดจระเข้ใหญ่ จังหวัดสมุทรปราช

และ9) โรงเรียนหงส์เจริญวิทยาคม จังหวัดชุมพร เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ(Champ of the Champ)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) ที่ประสบความสำเร็จได้รับรางวัล (Champ of the Champ) นักเรียน YC ดีเด่น ได้แก่

เอกสารบันทึกการประชุมระดมความคิด (Brain Storming) ของกลุ่มนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) มีดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน (YC)
2. กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและสนับสนุน นักเรียน (YC) อย่างยั่งยืน
3. กิจกรรมสำคัญในการดำเนินงานนักเรียน (YC)

ในการระดมความคิด ผู้ศึกษาได้นำ Card Technique โดยให้นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามอย่างเป็นอิสระ (Matrix Relationship Analysis) เขียนคำตอบลงกระดาษ แล้วนำไปติดที่บอร์ด ผู้ศึกษาใช้วิธีการดูค่าการกระจายคะแนนในแต่ละกลุ่มคำตอบ เพื่อเรียงลำดับความสำคัญของคำตอบ

3. ขั้นตอนการถอดบทเรียน

ในขั้นตอนการถอดเรียน มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารของนักเรียน (YC) จากการตอบคำถามตามที่ผู้ศึกษากำหนดให้
2. ถอดบทเรียนจากเอกสารเขียนตอบคำถาม ของนักเรียน (YC) ทั้ง 9 โรงเรียน
3. เรียงเรียงคำตอบตามหัวข้อที่ตั้งไว้ข้างต้น ทำให้ได้ผลการถอดบทเรียนที่ประสบความสำเร็จ

บทที่ 4

ผลการดำเนินการ

การถอดบทเรียนความสำเร็จของนักเรียน เพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) คีเด่น ประจำปีการศึกษา 2551 ได้ผลดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนักเรียน เพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) ได้แก่

1.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย

1.1.1 ความเสียสละที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ ได้แก่

ข้อสัจตรงไปตรงมา ไม่โกหก หลอกลวง มีความซื่อสัตย์ ไม่ย่อถอยต่อความยากลำบาก พร้อมทั้งฟันฝ่าอุปสรรคทุกอย่าง

เสียสละพร้อมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

เอื้อเฟื้อ ยอมรับตนเอง รู้จักตนเองยอมรับความคิดของผู้อื่น ได้ในทุกเรื่อง

จิตอาสาพร้อมสละเวลาส่วนตัวปฏิบัติงานสาธารณะไม่หวังสิ่งตอบแทน

จริงจังในการทำงานด้วยความมุ่งมั่นจริงจัง จริงใจ มุ่งปฏิบัติงานให้ลุล่วงไปสู่ความสำเร็จ

เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่เห็นแก่ได้ ไม่ล่วงล้ำละเมิดในสิ่งของของผู้อื่นทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน

1.1.2. ความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์

- เห็นความทุกข์ของเพื่อน เหมือนความทุกข์ของเรา เห็นอกเห็นใจกัน พร้อมที่จะรับรู้ เรื่องทุกข์ของเพื่อน ปรับทุกข์ได้
- ความสุขที่เกิดขึ้นกับเพื่อน ๆ น้อย ๆ ในโรงเรียน แสดงความยินดีด้วยความจริงใจ
- จริงใจต่อเพื่อน แสดงให้เห็นว่าเรามีความจริงใจปรารถนาดีให้เพื่อนเสมอช่วยให้เพื่อนมีความสุขสมหวัง ก้าวหน้า
- รัก ห่วงใย ติดตาม แสดงความห่วงใย ติดตาม แสดงความห่วงใย ติดตามตามไถ่สารทุกข์ สุกดิบ
- ช่วยเพื่อนแก้ปัญหา กล้าที่ช่วยเพื่อนแก้ปัญหาในสิ่งที่ถูกต้องสมควร
- ตั้งใจใส่ใจจริงที่ช่วยเหลือ มีความตั้งใจจริงในการช่วยเหลือ ทำด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน
- ช่วยแบ่งเบาระยะของคุณครู มีความกตัญญูต่อครู ช่วยแบ่งเบาระยะให้

1.1.3 มนุษย์สัมพันธ์

- สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นมิตรให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ สังเกต ปฏิบัติที่เขามีให้กับเรา รู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการ สร้างความสัมพันธ์ สร้างไมตรีที่ดี ให้เขาก่อน รู้จักกาลเทศะ รู้เวลา ไม่ทำให้อึดอัดขัดข้องใจหลีกเลี่ยงการสร้างสรรค์ความขัดแย้ง

1.1.4 ทักษะการคิดวิเคราะห์ แลเห็นระบบ

- คิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเป็นรู้จักวิเคราะห์ปัญหาสถานการณ์ได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการได้

1.1.5 จัดการอารมณ์ตนเองได้ สามารถควบคุมตนเอง อารมณ์ พฤติกรรมการแสดงออกที่ ควรและไม่ควร ไตร่ตรองให้ดี คิดก่อนทำเสมอ ไม่แสดงอารมณ์โกรธพุ่งพล่านใส่เพื่อนต่อสาธารณชน

- เข้าใจสถานะและบริบท ของเพื่อน เพราะทุกคนย่อม มี พื้นฐานที่แตกต่างความเป็นอยู่ การเลี้ยงดูอบรมที่แตกต่าง พื้นเพภายในบ้าน ที่แตกต่าง

1.1.6 ทักษะการให้คำปรึกษา

- เป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังด้วยความสงบ ไม่พูดแซงขณะที่ ผู้อื่นยังพูดไม่จบ ฟังแล้วคิดตาม ไตร่ตรองให้ดี ใส่ใจรับฟังเก็บความลับได้

1.2 ปัจจัยภายนอก

1.2.1 เครือข่ายผู้สนับสนุนที่จริงใจและเข้มแข็ง ได้แก่

คุณครู

ครูแนะแนว

ครูที่ปรึกษา

ครูประจำชั้น

ผู้ปกครอง

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ชุมชน

บ้าน

วัด

โรงเรียน

2. กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุน นักเรียน YC ให้ยั่งยืน
ประกอบด้วย กิจกรรม ดังนี้

2.1 กิจกรรมอบรม

- จัดค่ายอบรมฝึกทักษะนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (นักเรียน YC) ทุ
 ระบายความเครียด

- กิจกรรมอบรมในโรงเรียน
- กิจกรรมรักเพื่อนให้เตือนตรง ๆ
- อบรมวิทยากร YC พี่สอนน้องรุ่นสู่รุ่น
- อบรมเพื่อนที่ปรึกษาทุกโรงเรียน ทุกเดือน
- อบรมผู้สนใจการเป็น YC ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
- จัดนิทรรศการให้นักเรียน YC สถานสัมพันธ์เพื่อน มอบรางวัล

ในประกาศนียบัตรทุกคนยกย่อง ชมเชยผู้ทำความดี

2.2 การขยายเครือข่าย

- เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ YC ไปสู่โรงเรียนในกลุ่ม
- สร้างเครือข่ายบ้าน / วัด / โรงเรียน /ชุมชน
- เข้าค่ายอบรมต่อยอดเครือข่าย YC
- สร้างเครือข่ายสืบสานการเป็นนักเรียน YC จากพี่สู่น้อง
- ประสานเครือข่ายบ้าน และ โรงเรียน
- เครือข่ายจิตอาสาเพื่อนที่ปรึกษานักเรียน YC
- เข้าร่วมเป็นเครือข่ายกับค่ายพุทธบุตร , สถานักเรียน , ชมรมที่มี

ในโรงเรียน

- ร่วมกิจกรรมวิทยุโรงเรียน
- สร้างชุมชนเพื่อนที่ปรึกษา YC

2.3 การติดตามและประเมินผล

- สังเกต สัมภาษณ์ – บันทึกข้อมูล – ออกแบบสอบถามความคิดเห็น – แบบสอบถามความพึงพอใจ – เปรียบเทียบผลก่อน – หลัง ดำเนินโครงการนักเรียน YC

2.4 ประชาสัมพันธ์

- จัดรายการวิทยุเพื่อนที่ปรึกษา (เพื่อนช่วยเพื่อน)
- ประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนและชุมชน
- ประชาสัมพันธ์ผ่าน นักเรียนสู่ผู้ปกครองเชิญเข้าร่วมประชุมชี้แจงกิจกรรม

2.5 กิจกรรมชุมชน

- สานสัมพันธ์พี่น้องกลุ่ม
- ค่ายนักเรียน YC กิจกรรมต่างๆ ฯลฯ

2.6 ICT และฐานข้อมูล

- เว็บไซต์รับคำปรึกษา
- เว็บเพื่อนช่วยเพื่อน
- MSN / Hi5 / Webboard

2.7 โครงการณรงค์ให้ทำความดี

- โครงการจิตอาสาพัฒนานักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา YC
- อบรมพี่เลี้ยงเพื่อนที่ปรึกษานักเรียน YC
- โครงการคิดไม่ออก บอกพี่ (นักเรียน YC)
- คลินิกเพื่อนใจวัยใส
- ผู้รับทุกข์ (ใจ) ระบายเครียดคิดไม่ออกบอกเพื่อนนักเรียน
- กิจกรรมกลุ่ม คู่ซี้ เพื่อนช่วยเพื่อน
- โครงการเยี่ยมบ้านที่มีปัญหา

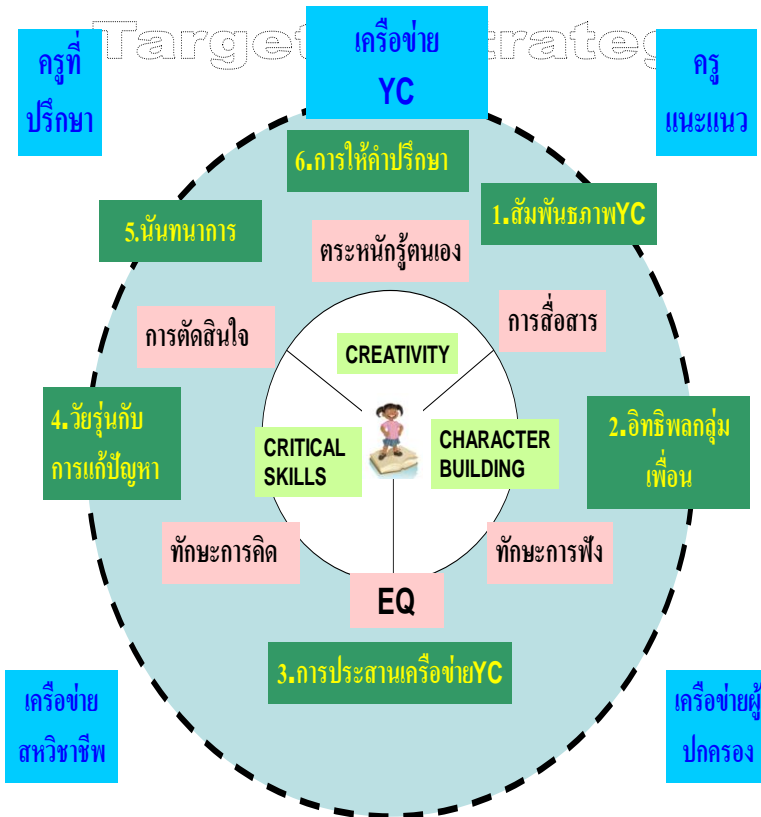
2.8 นันทนาการ

- จัดรายการวิทยุโรงเรียน แข่งขันดีเจจัดรายการ
- ชมรมวงดนตรีเพื่อนที่ปรึกษา (YC แปรนด์)
- แข่งขันร้องเพลงคันทันท์ร้องประจำวง
- ชมรมแดนซ์เซอร์ ประกวดแดนซ์เซอร์
- ชมรมดนตรีไทย – สากล
- เชื่อมบ้าน YC โรงเรียนอื่น ๆ ในจังหวัดเดียวกัน / ต่างจังหวัด

3. กิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินงานนักเรียน YC มีดังนี้

1. อบรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC)
2. ประชาสัมพันธ์โครงการ สร้างเครือข่ายช่วยเหลือเพื่อน
3. ประกวดโครงการ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC)
4. เผยแพร่กิจกรรมสู่โรงเรียน และชุมชน

ตัวแบบทางความคิดการพัฒนานักเรียน YC สู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ

แผนภูมิที่ 3 ตัวแบบทางความคิดการพัฒนานักเรียนที่ปรึกษา (YC) สู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

ผลการถอดบทเรียน พบว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ได้แก่

ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ความเสียสละที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ มีความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมา ไม่โกหก หลอกลวง มีความจริงใจ ไม่ย่อหย่อนต่อความยากลำบาก พร้อมทั้งฟันฝ่าอุปสรรคทุกอย่าง มีความเสียสละช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขอมรับตนเอง รู้จักตนเอง ขอมรับความคิดของผู้อื่น รับผิดชอบในทุกเรื่อง มีจิตอาสา พร้อมสละเวลาส่วนตัว ปฏิบัติงานสาธารณะ ไม่หวังสิ่งตอบแทน จริงจังในการทำงาน ทำงานด้วยความมุ่งมั่น จริงจัง จริงใจ **มีทัศนคติ**ให้ดูลงไปสู่ความสำเร็จเคารพในสิทธิของผู้อื่น ไม่เห็นแก่ได้ ไม่ถ่วงถ่วงละเมียดในสิ่งของของผู้อื่น ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันความรักที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ เห็นความทุกข์ของเพื่อน เหมือนความทุกข์ของเรา เห็นอกเห็นใจกัน พร้อมทั้งจะรับรู้เรื่องทุกข์ของเพื่อน ปรับทุกข์ได้ ความสุขที่เกิดขึ้นกับเพื่อน ๆ นื่อง ๆ ในโรงเรียน แสดงความยินดีด้วยความจริงใจ จริงใจต่อเพื่อน แสดงให้เห็นว่าเรามีความจริงใจปรารถนาดีให้เพื่อนเสมอ ช่วยให้เพื่อนมีความสุขสมหวัง **ก้าวทันหัวใจ** ติดตามแสดงความรัก ห่วงใย ติดตาม **แสดงห่วงใย** ติดตามถามไถ่สารทุกข์ สุกดิบช่วยเพื่อนแก้ปัญหา กล้าที่จะช่วยเพื่อนแก้ปัญหาในทางที่ถูกต้อง **สนใจใส่ใจ**จริงใจที่ช่วยเหลือมีความตั้งใจจริงในการช่วยเหลือ ทำด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

เบาภาระของคุณครู มีความกตัญญูต่อคุณครูเบาภาระให้การมีมนุษย์สัมพันธ์
สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นมิตรให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ
สังเกตพฤติกรรมที่เขามิให้กับเรา รู้จักปรับเปลี่ยนวิธีการ สร้างความสัมพันธ์
สร้างมิตรที่ดี ให้เขาก่อน รู้จักกาลเทศะ รู้เวลาไม่ทำให้อึดอัดขัดข้องใจ
หลีกเลี่ยงการสร้างสรรคความขัดแย้ง ทักษะการคิดวิเคราะห์ และคิดเชิงระบิข
วิเคราะห์แก้ปัญหาเป็น รู้จักวิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์ได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ
สามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการได้ด้วยตัวอารมณ์ตนเองได้ สามารถควบคุม
ตนเอง อารมณ์ พฤติกรรมการแสดงออกที่ควรและไม่ควร ไตร่ตรองให้ดี คิด
ก่อนทำเสมอ ไม่แสดงอารมณ์โกรธฟุ้งพล่านใส่เพื่อนต่อสาธารณชน เข้าใจ
สถานะและบริบทของเพื่อน เพราะทุกคนย่อมมีพื้นฐานที่แตกต่างความ
เป็นอยู่ การเลี้ยงดูอบรมที่แตกต่าง พื้นเพภายในบ้านที่แตกต่าง ทักษะการ
ให้คำปรึกษา เป็นผู้ฟังที่ดี รับฟังด้วยความสงบ ไม่พูดแซงขณะที่ผู้อื่นยังพูด
ไม่จบ ฟังแล้วคิดตาม ไตร่ตรองให้ดี ใส่ใจรับฟังเก็บความลับได้

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ มีเครือข่ายผู้สนับสนุนที่จริงใจและเข้มแข็ง
ประกอบด้วยคุณครู มีครูแนะแนวครูที่ปรึกษา และครูประจำชั้น ผู้ปกครอง
องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน

กิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนนักเรียน YC ให้ยั่งยืน
ประกอบด้วย กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมอบรม จัดค่ายอบรมฝึกทักษะนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (นักเรียน
YC) ฐะบายความเครียด กิจกรรมอบรมในโรงเรียน กิจกรรมรักเพื่อนให้เดือน
ตรง ๆ อบรมวิทยากรYC ที่สอนน้องรุ่นสู่รุ่น อบรมเพื่อนที่ปรึกษาทุกโรงเรียน
ทุกเดือน อบรมผู้สนใจการเป็นYC ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม จัดนิทรรศการ

ให้นักเรียน YC สานสัมพันธ์เพื่อน มอบรางวัลในประภาศนียบัตรทุกคนยกย่อง ชมเชยผู้ทำความดี

การขยายเครือข่าย เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ YC ไปสู่โรงเรียนในกลุ่ม สร้างเครือข่ายบ้าน/วัด/โรงเรียน/ชุมชน เข้าค่ายอบรมต่อยอดเครือข่าย YC สร้างเครือข่ายสืบสานการเป็นนักเรียนYC จากพี่สู่น้อง ประสานเครือข่ายบ้าน และ โรงเรียน เครือข่ายจิตอาสาเพื่อนที่ปรึกษานักเรียน YC เข้าร่วมเป็น เครือข่ายกับค่ายพุทธบุตรสถานักเรียน ชมรมที่มีในโรงเรียน ร่วมกิจกรรมวิทยุ โรงเรียน สร้างชุมชนเพื่อนที่ปรึกษาYC

การติดตามและประเมินผล โดยการสังเกต สัมภาษณ์ – บันทึกข้อมูล – ออกแบบสอบถามความคิดเห็น – แบบสอบถามความพึงพอใจ – เปรียบเทียบผลก่อน – หลัง ดำเนินโครงการนักเรียน YC

การประชาสัมพันธ์ จัดรายการวิทยุเพื่อนที่ปรึกษา (เพื่อนช่วยเพื่อน) ประชาสัมพันธ์ภายในโรงเรียนและชุมชน ประชาสัมพันธ์ผ่าน นักเรียนผู้ ผู้ปกครองเชิญเข้าร่วมประชุมชี้แจงกิจกรรม

กิจกรรมชุมชน สานสัมพันธ์พี่น้องกลุ่ม ค่ายนักเรียน YC กิจกรรม ต่างๆ ฯลฯ

ICT และฐานข้อมูล เว็บไซต์รับคำปรึกษา เว็บไซต์เพื่อนช่วยเพื่อน MSN / Hi5 / Webboard

โครงการรณรงค์ให้ทำความดี โครงการจิตอาสาพัฒนานักเรียนเพื่อนที่ ปรึกษา YC อบรมพี่เลี้ยงเพื่อนที่ปรึกษานักเรียน YC โครงการคิดไม่ออก บอกพี่ (นักเรียน YC) คลินิกเพื่อนใจวัยใส ผู้รับทุกข์(ใจ)ระบายเครียดคิดไม่ ออกบอกเพื่อนนักเรียน กิจกรรมคู่ซี้ คู่หู เพื่อนช่วยเพื่อน โครงการเยี่ยม บ้านที่มีปัญหา

การันันทนากการ มีการจัดรายการวิทยุโรงเรียน แข่งขันดี เจจัดรายการ ชมรมวงดนตรีเพื่อนที่ปรึกษา (YC แบนด์) แข่งขันร้องเพลงคั่นนักร้อง ประจำวง ชมรมแดนซ์เซอร์ ประกวดแดนซ์เซอร์ ชมรมดนตรีไทย – สากล เยี่ยมบ้าน YC โรงเรียนอื่น ๆ ในจังหวัดเดียวกัน / ต่างจังหวัด

กิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินงานนักเรียน YC มีดังนี้

มีการจัดอบรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) ประชาสัมพันธ์โครงการ สร้างเครือข่ายช่วยเหลือเพื่อน ประกวดโครงการ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (Youth Counselor : YC) เผยแพร่กิจกรรมสู่โรงเรียน และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารควรให้การส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการและเอาใจใส่ต่อการดำเนินงานของนักเรียน YC อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. ควรมีการขยายเครือข่ายนักเรียน YC ให้กับรุ่นน้อง
3. ปลุกฝังการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่าง ครูนักเรียน และตั้งสมคุณค่าความดี มีวินัย ซื่อสัตย์ มีคุณธรรมและมีจิตอาสา
4. มีการนิเทศติดตามผลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ควรนำกิจกรรมนักเรียน YC เข้าไปสอดแทรก ในกระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ศุภวัตรีย์ พลายน้อย (2551). **บทเรียนของการถอดบทเรียนในการจัดการความรู้ภาคประชาสังคม** สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา (LDI). กรุงเทพฯ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ (2549). **การประเมินรับรองวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ** กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth Counselor)**. เอกสารสรุปย่อองค์ความรู้ สำหรับพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ปรึกษาอย่างยั่งยืน ปีการศึกษา 2552. กรุงเทพฯ.
- . (2552). **สภาพความสำเร็จและแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ.
- โอภาส ปัญญา และโสฬส ศิริไสย์ (2550). **สร้างความรู้จากการฟัง** กรุงเทพฯ.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

คุณหญิงกษมา วรวรรณ อยุธยา เลขธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายวินัย รอดจ่าย รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นายสุชาติ วงศ์สุวรรณ ที่ปรึกษาด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้

นางเบญจลักษณ์ น้ำฟ้า ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นางวิลาวัลย์ พัคติรี ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการแนะแนว

ผู้จัดทำ

นางสาววิณา อัครธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้

ดร.สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์ รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี

นางกัลณิกา สังข์แก้ว โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์

นางสุกัญญา ไกรมาก ครูแนะแนวโรงเรียนห้วยเจ็ญวิทยาคม
จังหวัดชุมพร

นางเดือนเพ็ญ แสงสายรุ่ง นักวิชาการอิสระ จังหวัดเพชรบุรี